

А. А. Супрун,

канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри фінансів,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У ЯКОСТІ ІНСТРУМЕНТУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Кризові явища останніх років в економіці, її реальному і фінансовому сегментах, обумовили виникнення значного інтересу до питань антикризового фінансового управління, конкретних методів та інструментів такого управління. Достатньо часто вченими і практиками стали використовуватися такі терміни, як «реструктуризація», «реорганізація», «реінжиніринг», «реформування», «управління змінами» тощо.

Безумовно, найбільш поширеними і часто вживаними термінами є реструктуризація і реорганізація. Інколи ці поняття отожднюють, хоча це не є правильним. Дослідження теоретичних джерел показало, що не дивлячись на ряд спільних рис, між зазначеними поняттями є суттєва відмінність, яка зумовлена перш за все тим, що реорганізація є одним із багатьох напрямків реструктуризації. Дуже слушною, на наш погляд, є думка проф. О. О. Терещенко, який визначає реорганізацію як корпоративну форму реструктуризації [1, с. 219].

Відповідно до Закону України «Про страхування» [2], реорганізація проводиться у випадку фінансових ускладнень страховика за рішенням Уповноваженого органу і може містити: реорганізацію у страхового посередника відповідно до нормативних актів, що регулюють діяльність страхових посередників; об'єднання кількох страховиків із визначенням порядку передачі страхових зобов'язань за умови погодження на це власників страховиків; залучення до числа учасників страховика інших страховиків (у тому числі іноземних страховиків) за умови проведення ними всіх розрахунків за зобов'язаннями та боргами страховика, строк сплати яких уже настав.

Слід зазначити, що питання проведення добровільної реорганізації страхових компаній фактично не має законодавчого регулювання, і це не є правильним, оскільки не враховується спеці-

фіка страхової діяльності (зокрема, наявність зобов'язань перед страхувальниками і сформованих під ці зобов'язання страхових резервів).

За формальними ознаками розрізняють такі напрямки реорганізації: реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства (злиття, приєднання, поглинання); реорганізація, спрямована на подібнення підприємства (поділ, виділення); реорганізація без змін розмірів підприємства (перетворення). Вибір напрямку реорганізації залежить від фінансово-економічної ситуації в компанії, стратегії і цілей, які планується досягти за результатами вжиття відповідних заходів.

На думку автора, злиття й поглинання компаній — це об'єктивна реальність, яку необхідно досліджувати, аналізувати й робити відповідні висновки. Особливої актуальності це питання набуває у контексті формування змішаних фінансових бізнес-структур в Україні.

Дослідження процесів реорганізації у розрізі окремих секторів економіки у світовому масштабі дозволяє констатувати, що перше місце по M&A наразі займає фінансовий сектор. Але в страховому секторі України угоди M&A не набрали належного поширення через ряд чинників, а саме: недосконалість схем реорганізації та наявність серйозних зловживань у цій сфері; досить вузьке розуміння понять «злиття та поглинання», результатом чого є ігнорування важливих аспектів угоди; різниця у плануванні та здійсненні угод між старими та новими компаніями; неподільність у багатьох компаніях власності і управління, що призводить до невпевненості в прийнятті рішень; недооцінка вітчизняними керівниками процесу інтеграції двох організацій, а також синхронізації кадрової політики; відсутність чітких інструкцій щодо проведення різного роду процесів реорганізації; низькі фінансові вимоги до страховиків, що дозволяють функціонувати на ринку багатьом дрібним страховим компаніям.

Українські страхові компанії погано пережили кризу 2008—2009 років і одним з факторів цього був низький рівень їх капіталізації. Одним зі шляхів збільшення капіталізації є угоди злиття і поглинання. Можна розглядати два сценарії, коли реорганізація стане ефективним засобом захисту від кризи. Перший — повторення в більшій або меншій мірі кризових подій 2008—2009 року; за реалізації такого варіанту більшість дрібних і середніх компаній опиняться перед вибором — або банкрутство, або реорганізація шляхом злиття чи поглинання. Другий — страховий ринок стабілізується, але зростання конкуренції витіснить з нього низькокапіталізованих

нього низькокапіталізованих страховиків, які перманентно перебуватимуть в кризовому стані, і потребуватимуть заходів фінансової санації, серед яких достатньо вагоме місце займатиме реорганізація.

Список літератури

1. *Терещенко О. О.* Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — 412 с.
2. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР (зі змінами і доповненнями)

УДК: 368.032.1: 658.14

Н. В. Супрун,

старший викладач кафедри фінансів
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ КАПІТАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Протягом усього існування вітчизняного страхового ринку низька капіталізація страховиків виступала чи не найбільшою його проблемою. Капіталізація українського страхового ринку була і залишається низькою, порівняно з капіталізацією страхових ринків розвинених країн Заходу, а також багатьох країн Східної Європи.

На низьку капіталізацію вітчизняного страхового ринку вказували такі вчені, як О.І. Барановський [1, с. 221], О.О. Гаманкова [2, с. 121], О.В. Козьменко [3, с. 216]. Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що в цілому страховий ринок України був і залишається ринком з невисокою капіталізацією. Такий стан речей можна пояснити рядом причин, які мають здебільшого об'єктивний характер, а саме:

нестабільність економічної ситуації в країні;

низький рівень страхової культури населення і довіри до страховиків, які разом обумовлюють низький попит на страхові послуги;

нестабільна рентабельність страхового бізнесу;

початкова закритість українського страхового ринку для нерезидентів.